

Projekt z dnia 30.09.2009 r.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2009 r.

w sprawie użycia środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych

Na podstawie art. 68 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i sposoby użycia środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 1 - 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, zwanej dalej „ustawą”.

§ 2. Funkcjonariusz celny, zwany dalej „funkcjonariuszem”, może stosować środki przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 1 – 6 ustawy, z zachowaniem warunków i zasad określonych w Rozdziale 5 ustawy.

§ 3. 1. Siłę fizyczną można stosować w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie albo zmuszenia do wykonania polecenia, o którym mowa w art. 66 ust. 1 ustawy.

2. Używając siły fizycznej nie wolno zadawać uderzeń, chyba że funkcjonariusz działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie ludzkie bądź mienie.

§ 4. 1. Kajdanki oraz prowadnice można stosować wobec zatrzymanych lub doprowadzanych w celu udaremnienia ucieczki albo w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie.

2. O założeniu kajdanek oraz prowadnic funkcjonariusz decyduje samodzielnie albo stosuje je na polecenie bezpośredniego przełożonego, sądu lub prokuratora.

3. Kajdanki oraz prowadnice stosuje się w celu częściowego unieruchomienia kończyn górnych osoby, wobec której stosuje się ten środek.

4. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu. W przypadku gdy osoba jest agresywna lub niebezpieczna, można założyć kajdanki na ręce trzymane z tyłu.

5. Prowadnicę zakłada się w ten sposób, że jeden z uchwytów prowadnicy zakłada się na rękę osoby, wobec której stosuje się ten środek, a drugi uchwyt funkcjonariusz zakłada sobie na rękę albo trzyma w ręku.

§ 5. 1. Siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osób, które swoim zachowaniem stwarzają niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia, jeżeli zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się bezskuteczne.

2. Siatkę obezwładniającą można stosować także:

1) w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa;

2) w celu udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej lub doprowadzanej.

§ 6. 1. Pałka wielofunkcyjna lub teleskopowa może być stosowana w warunkach odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie.

2. Zabrania się:

- 1) zadawania uderzeń i pchnięć pałką w głowę, szyję, brzuch oraz nieumięśnione i szczególnie wrażliwe części ciała, a także stosowania na te części ciała blokady i zakładania dźwigni;
- 2) zadawania uderzeń rękojścią pałki;
- 3) stosowania pałki wobec osób, w stosunku do których użyto kajdanek, prowadnic, siatek obezwładniających albo wobec osób obezwładnionych wskutek użycia paralizatora elektrycznego.

3. Dopuszczalne jest zadawanie uderzeń i pchnięć pałką we wszystkie części ciała w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie funkcjonariusza lub innej osoby.

§ 7. 1. Paralizator elektryczny można stosować w celu:

- 1) obezwładnienia osoby niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia niebezpiecznego narzędzia;
- 2) odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie;
- 3) zatrzymania albo udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej lub doprowadzanej z powodu podejrzenia o popełnienie przestępstwa, wykroczenia lub przestępstwa;
- 4) obezwładniania agresywnych lub niebezpiecznych zwierząt.

2. Przy stosowaniu paralizatora elektrycznego należy zachować ostrożność, uwzględniając jego właściwości mogące stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego.

§ 8. 1. Indywidualne chemiczne środki obezwładniające można stosować w warunkach:

- 1) potrzeby obezwładnienia osoby niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia niebezpiecznego narzędzia;
- 2) odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie;
- 3) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia;
- 4) udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej lub doprowadzanej.

2. Przy stosowaniu indywidualnych chemicznych środków obezwładniających należy zachować ostrożność, uwzględniając ich właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

§ 9. 1. Pies służbowy, jako środek przymusu bezpośredniego, może być wykorzystany w warunkach:

- 1) odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie;
- 2) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia;
- 3) udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej.

2. Pies służbowy powinien mieć założony kagańiec, chyba że został specjalnie wytresowany do działania bez kagańca.

3. Pies służbowy niewytresowany do działania bez kagańca może być wykorzystany bez kagańca tylko do odpierania czynnej napaści.

§ 10.1. Pociski niepenetracyjne miotane z broni palnej mogą być wyłącznie pociskami gumowymi miotanymi z broni palnej gładkolufowej.

2. Pociski niepenetracyjne można stosować w terenie otwartym oraz w budynkach, w warunkach odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na funkcjonariusza, inną osobę lub mienie albo w pościgu za sprawcą takiego zamachu.

3. Pociski niepenetracyjne stosuje się:

- 1) oddając strzał ostrzegawczy w górę;
- 2) celując w dolną część ciała, do wysokości pasa osoby.

§ 11.1. Kolczatka drogowa lub inne przedmioty ustawione, jako oznakowane przeszkody umożliwiające zatrzymanie pojazdu mechanicznego, mogą być stosowane przez umundurowanego funkcjonariusza do zatrzymania pojazdu prowadzonego przez osobę, która nie zatrzymała się mimo odpowiedniego sygnału, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

2. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej oznakowanej przeszkody należy poprzedzić wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach na odległość nie mniejszą niż 100 m od kolczatki lub innej przeszkody. W przypadku blokowania przejazdu oznakowanym pojazdem służbowym Służby Celnej z włączonymi sygnałami świetlnymi można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

3. Kolczatki drogowej nie stosuje się do zatrzymania pojazdów jednośladowych.

§ 12. 1. Urządzenie służące do unieruchomienia kół pojazdów, zwane dalej „blokadą”, może być stosowane w warunkach:

- 1) gdy wobec osób lub towarów znajdujących się w pojeździe podjęto czynności kontrolne, a ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi obawa ucieczki kontrolowanym pojazdem przed zakończeniem tych czynności;
- 2) gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.

2. Blokada powinna być założona na przednim kole pojazdu mechanicznego po stronie kierującego oraz trwale oznakowana przez umieszczenie na niej w widocznym miejscu:

- 1) nazwy organu zakładającego blokadę;
- 2) numeru ewidencyjnego blokady;
- 3) adresu, pod który należy zgłosić się w celu jej zdjęcia.

3. Na pojeździe, w widocznym miejscu, umieszcza się informację o założeniu blokady.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ..... 2009 r.¹⁾

Prezes

Rady Ministrów

Aprobuję

Za zgodność pod
względem prawnym
i redakcyjnym
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Prawnego
Rendita Lučko

Akceptuję
PODSEKRETARZ STANU

1) Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2004r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celniczych (Dz.U. Nr 286, poz. 2874), które na podstawie art. 242 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr ..., poz. ...) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej
Kontroli Ciel

Paweł Jakubowski
02.10.09
www.inforflex.pl

Uzasadnienie

Niniejszy projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 68 ust. 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr....., poz. ....).

Ww. przepis zobowiązuje Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia, szczegółowych warunków i sposobów użycia środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Służby Celnej.

Z uwagi na konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy regulowaniu materii ingerującej m.in. w obszar swobód i wolności obywatelskich w § 2 projektowanego rozporządzenia odwołano się do Rozdziału 5 ustawy o Służbie Celnej. Podobne rozwiązanie zastosowano w obecnie obowiązujących rozporządzeniach regulujących użycie środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej.

Przepisy projektowanego rozporządzenia z niezbędnymi uzupełnieniami i korektami – w zakresie warunków i sposobów użycia siły fizycznej, kajdanek, pałek służbowych, paralizatorów elektrycznych, indywidualnych chemicznych środków obezwładniających, kolczatek drogowych i innych przeszkód umożliwiających zatrzymanie pojazdu – powtarzają rozwiązania przyjęte w obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych (Dz. U. Nr 286, poz. 2874). Niezbędne korekty i uzupełnienia są wzorowane na rozwiązaniach przyjętych w rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie stosowania środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej, które polegają na:

W § 4 ustęp 2 doprecyzowano kto podejmuje decyzję o założeniu kajdanek lub prowadnic.

W § 6 ustęp 2 pkt 3, realizując zapisy art. 66 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej, dodano zakaz stosowania pałek służbowych wobec osób obezwładnionych wskutek użycia paralizatora elektrycznego.

W § 7 ust. 1 do katalogu warunków, w których można stosować paralizatory elektryczne, dodano obezwładnianie osób niepodporządkowujących się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia niebezpiecznego narzędzia oraz obezwładnianie agresywnych lub niebezpiecznych zwierząt. Proponowany przepis ma na celu zwiększenie ochrony zdrowia i życia funkcjonariuszy celnych wykonującym zadania służbowe.

W § 8 do katalogu warunków, w których można stosować indywidualne chemiczne środki obezwładniające, dodano obezwładnianie osób niepodporządkowujących się wezwaniu do

natychmiastowego porzucenia niebezpiecznego narzędzia, przeciwdziałanie niszczeniu mienia. Podobnie jak w poprzednim paragrafie proponowany przepis ma na celu zwiększenie ochrony zdrowia i życia funkcjonariuszy celnych wykonującym zadania służbowe.

Przepis § 9 jest konsekwencją rozszerzenia przez art. 67 ust. 1 ustawy o Służbie Celnej katalogu środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez funkcjonariuszy celnych realizujących zadania służbowe.

Przepisy § 10 określają warunki stosowania pocisków niepenetracyjnych. W celu zapewnienie możliwie najmniejszej dolegliwości dla osób, wobec których, są stosowane określono, iż pociski niepenetracyjne mogą być wyłącznie pociskami gumowymi i mogą być miotane wyłącznie z broni palnej gładkolufowej. Ponadto w § 10 ust. 2 określono katalog warunków stosowania pocisków oraz wskazano miejsca ich stosowania.

W § 11 określono warunki zatrzymywania pojazdu przy użyciu kolczatki drogowej lub innej przeszkody umożliwiającej zatrzymanie pojazdu.

W § 12 ust. 1 określono warunki w których można stosować urządzenie służące do unieruchomienia kół pojazdów, natomiast § 12 ust. 2 zawiera opis użycia tego urządzenia.

Przedmiot regulacji zawartej w projekcie nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował:
Cezary Wrześniewski
Główny specjalista
tel. 022 694 39 22
Departament Kontroli Celno – Akcyzowej i Kontroli Gier
Wydział Zwalczania Przemocności

Ocena skutków regulacji

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny.

Rozporządzenie obejmuje swoim zakresem jednostki organizacyjne Służby Celnej oraz odnosi się do osób, wobec których funkcjonariusze celni wykonują uprawnienia określone w rozporządzeniu.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji.

Przedmiotowy projekt rozporządzenia będzie poddany konsultacjom w ramach resortu, konsultacjom międzyresortowym, jak również konsultacją społeczną.

Projekt rozporządzenia zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) z chwilą przekazania go do konsultacji międzyresortowych.

3. Wpływ aktu normatywnego na:

a) sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie niniejszego rozporządzenia nie wiąże się ze zwiększeniem wydatków lub zmniejszeniem dochodów budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

b) rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

c) konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Przedmiotowe rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i na przedsiębiorczość.

d) sytuację i rozwój regionalny.

Przedmiotowe rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

4. Wskazanie źródeł finansowania

Wejście w życie rozporządzenia nie powoduje konieczności wydatkowania środków finansowych.